

Insereix aquí una o varies imatges relacionades amb els temes treballats

Ciències Socials 1r ESO

Geografia i història

Deures d'estiu

Cognom, Nom:

Grup:

INDEX

1.	Introducció i instruccions	3
2.	Unitat 1: La Terra	5
3.	Unitat 2: la representació de la terra: els mapes	8
4.	Unitat 3: Les formes de la terra	12
5.	Unitat 4: Rius i mars	15
6.	Unitat 5: Temps i clima.....	16
7.	Unitat 7. Climes i paisatges.....	17
8.	Unitat 10: la Prehistòria.....	19
9.	Unitat 11: Les primeres civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte.....	22

0. Introducció i instruccions

a. Què trobaràs a aquest dossier?

En aquest dossier trobaràs un resum i activitats de totes les unitats que hem treballat al llarg del curs. Aquestes unitats estan dividides de la següent manera:

Geografia

1. La terra
2. La representació de la terra: els mapes
3. Les formes de la terra
4. Rius i mars
5. Temps i clima
6. Climes i paisatges

Història

10. La prehistòria
11. Les primeres civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte

Només treballaràs aquelles unitats que s'han tractat a classe, per això ens saltem alguns temes.

Cada unitat del dossier està dividida en tres parts:

- Primer trobaràs un resum del tema. Llegeix, subratlla les paraules que no entenguis i buscal-les. Rellegeix el resum fins que hagi entès tot.
- A continuació trobaràs les tasques relacionades amb el que has llegit; si has entès bé el resum, segur que et serà ben fàcil de resoldre. Consta de preguntes de comprensió sobre el resum, però també de saber realitzar certes activitats i de cercar informació pel teu compte.

b. Què necessites per realitzar les tasques?

Per realitzar les tasques necessites les eines habituals (llaps, goma, bolígraf blau i negre i **el llibre digital o qualsevol altre llibre de socials de 1r d'ESO**), però també algunes altres:

Per les feines de geografia necessitaràs un **regle**, **calculadora** (opcional) i un **atles**. Recorda que si no tens atles a casa pots acudir a la biblioteca o fer servir un atles a Internet.

Per les tasques de buscar informació pots fer servir **Internet**, però també **enciclopèdies**, el teu llibre digital o altres llibres de consulta.

c. Com has de treballar?

En cada tema has de llegir el petit resum que et donem i mirar-te les imatges. A continuació fes les activitats que et demana. Algunes activitats requereixen que busquis més informació que les

que et donem al dossier. Gairebé tota la informació la pots trobar al llibre digital o qualsevol altre llibre de 1r d'ESO. Només algunes coses d'ampliació les hauràs de buscar en altres llocs com Internet.

Has de fer les activitats en un full a part. Pots imprimir-te tot el dossier i afegir les activitats al final, imprimir només les preguntes o copiar les preguntes directament en un full.

En aquest cas les preguntes hauran d'estar copiades, en negre, amb les respostes en blau i al principi de cada tema has de posar el títol en negre i subratllat. Hauràs de lliurar un dossier amb portada com la que tens en aquest dossier (en full blanc i feta a ordinador) i índex; el dossier ha d'estar numerat i les pàgines de l'índex han de coincidir amb les pàgines de cada tema (que tindran el títol del tema al començament).

1. Unitat 1: La Terra

a. El planeta terra

La terra és un planeta del sistema solar, que forma part de la Via Làctia. Els planetes són astres que giren al voltant d'una estrella (en en nostre cas el sol). La terra té un satèl·lit: la lluna. Els satèl·lits giren al voltant d'un altre cos celeste.

La forma de la terra és **geoide**. Li diem així perquè es gairebé esfèrica, però aplanada pels pols.

La podem dividir en dues parts, per una línia imaginària que es diu **Equador**: l'hemisferi nord i l'hemisferi sud.

b. Els moviments de la terra

La terra es mou constantment, de dues formes:

- **Moviment de rotació**: la terra gira sobre sí mateixa, al voltant d'un eix imaginari que passa del pol nord al pol sud. Triga 24 hores en fer un gir complet. Aquest moviment origina els dies i les nits.

Pots visitar aquest enllaç a Internet per veure com funciona el moviment de rotació:

<http://www.youtube.com/watch?v=A1nstGrhVC0>

- **Moviment de translació**: és el moviment de la terra al voltant del sol. Triga 365,25 dies en fer una volta sencera. Com que no és exacte cada quatre anys afegim un dia més a l'any per posar-nos al dia: és el que anomenem any de traspàs (en castellà "bisiesto"). El moviment de translació origina les estacions:

Pots visitar aquest enllaç a Internet per veure com funciona el moviment de translació:

<http://www.youtube.com/watch?v=fWeE4kmobto>

Activitats

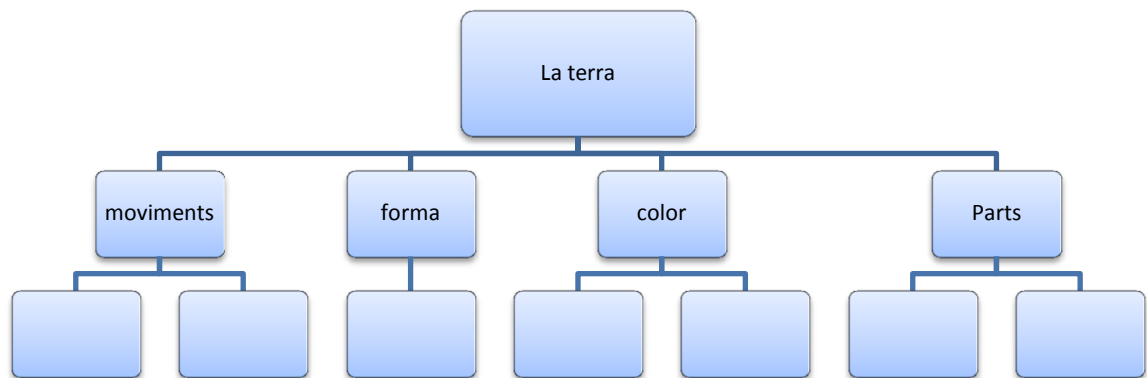
1. *Digues quina forma fa la terra i dibuixa-la.*
2. *Digues quins són els colors predominants de la terra; per què creus que és d'aquests colors?*
3. *Dibuixa una línia horitzontal sobre la imatge de la terra i posa el nom dels dos hemisferis (nord i sud) a la meitat corresponent.*
4. *Escriu V (veritable) o F (fals)*
 - a. El moviment de rotació és el gir que fa la terra al voltant del seu eix.
 - b. El moviment de rotació dóna lloc als dies i les nits.
 - c. La terra tarda 12 hores a fer un gir complet.
 - d. El sol surt per l'oest i es pon per l'est.
 - e. El moviment de translació tarda 366 dies en fer una volta completa.
 - f. El moviment de translació origina les estacions.
 - g. Quan la terra està més lluny del sol és quan es produeixen els solsticis d'estiu i hivern.
5. *Fixa't en el dibuix de la translació de la terra i completa el quadre:*

LES ESTACIONS DE L'ANY		
Dates de canvi d'estació	Hemisferi nord	Hemisferi sud
21 de març		
21 de setembre		
21 de juny		
21 de desembre		

6. *Defineix els següents termes:*

- a. Any de traspàs:
- b. Hemisferi:
- c. Planeta:
- d. Estrella:
- e. Satèl·lit:

7. *Completa l'esquema.*

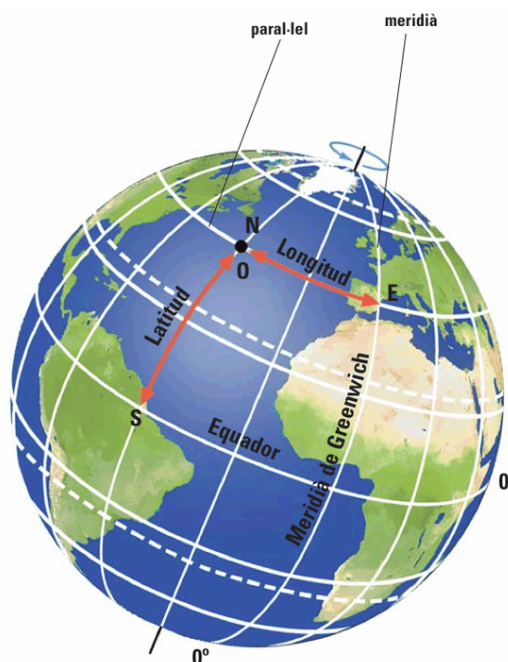
2. Unitat 2: la representació de la terra: els mapes

1. Latitud i longitud

Dividim la terra en línies de nord a sud (**meridians**) i d'est a oest (**paral·lels**) per tal de poder-nos situar.

El meridià 0 és el de Greenwich, que passa per Catalunya. El paral·lel central i més ample és l'Equador.

Per situar un punt de la terra hem de mirar el paral·lel i el meridià per on passa. Quan mirem el paral·lel estem parlant de la latitud (nord o sud) i quan mirem el meridià parlem de la longitud (est o oest). Per recordar com es buscava la latitud i longitud d'un punt, ves al següent enllaç i llegeix-lo atentament; també pots fer els exercicis que venen a l'enllaç:

<http://www.edu365.cat/primaria/muds/socials/onsoc/imatges/sitpunts.swf>

2. Tipus de mapes

Existeixen diversos tipus de mapes depenent de la informació que donin. Els més comuns són:

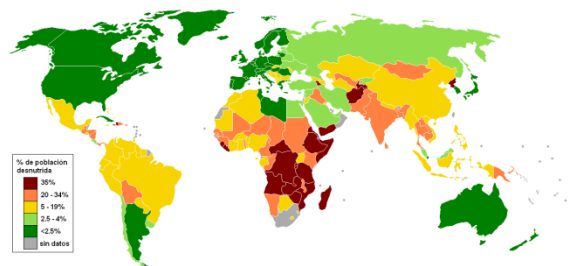
- **Físics:** mapes que mostren muntanyes, rius i altres elements naturals.

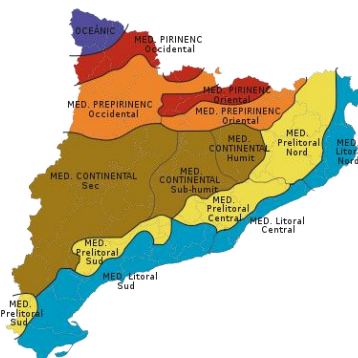
- **Polítics:** mapes que mostren els noms de països, ciutats, capitals, regions i altres elements no físics.

- **Temàtics:** mapes que mostren un tema concret, per exemple, mapes de població, climàtics, històrics, etc.

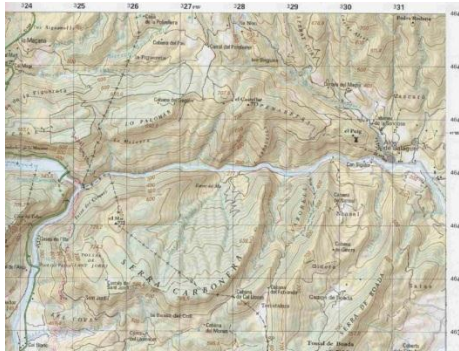

Mapa de la població desnodrida

Mapa climàtic de Catalunya

- **Mapes topogràfics:** mapes que mostren les formes de la terra amb corbes de nivell.

3. Les parts d'un mapa

Tot mapa ha de tenir tres parts importants:

- **Títol:** ens indica quina informació dona el mapa.
- **Llegenda:** ens dona detall del significat dels símbols i colors dels mapes
- **Escala:** indica les distàncies reals que representen cada centímetre. Tenim dos tipus d'escala:
 - **Gràfica:** en aquest exemple ens diu que cada cm són 5 km

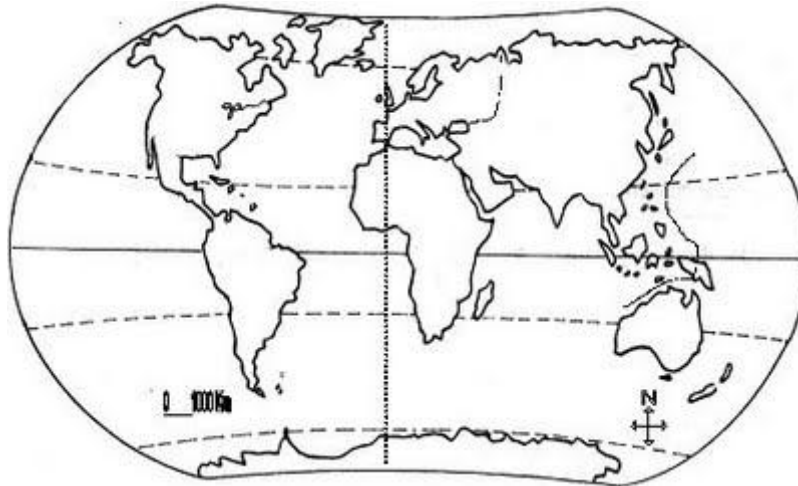
- **Numèrica :** exemple: 1:5000 → cada cm en el mapa equival a 5000 cm en la realitat. Per tant, 1 cm = 50 metres en la realitat.

Població de les capitals de província Espanyoles

Activitats

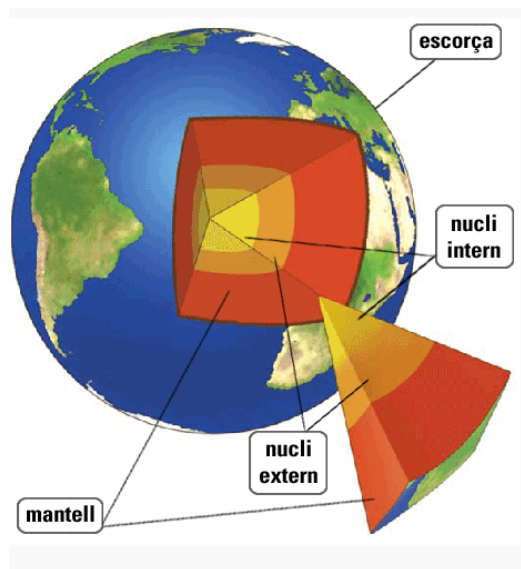
- 1- ***Sobre el mapa anterior, marca les següents parts del mapa: escala gràfica, escala numèrica, títol, llegenda.***
- 2- ***Tenint en compte l'escala de l'exercici anterior, anem a veure quina distància aproximada hi ha entre Barcelona i Sevilla. Segueix aquests punts:***
 - Mesura la distància en cm amb un regle entre els dos punts
 - Si cada cm és 11.900.000, multiplica els cm que has mesurat per 11.900.000
 - Ara passa el resultat que t'ha donat en cm a km. Recorda que això ho has de fer movent la coma cap a l'esquerra (o dividint). Per exemple, si et dona 100.000.000 cm, seran 1.000 km.
- 3- ***Com a l'exercici anterior, mesura les distàncies entre dues ciutats que tu triïs.***
- 4- ***Posa el nom de les línies imaginàries al globus, i afegeix més paral·lels en verd i meridians en vermell.***

- 5- ***Digues quina és la latitud i longitud de les següents capitals del món:***
 - a. Roma:
 - b. Buenos Aires:
 - c. Dakar:
 - d. Pekin (Beiging):
 - e. El Cap:
- 6- ***Busca una imatge de cada tipus de mapa: topogràfic, polític, físic, històric i enganxa'l.***

3. Unitat 3: Les formes de la terra

La terra està formada per tres parts: l'escorça a l'exterior, formada per terra i roques, el mantell, la capa més gran, formada per roca fosa (magma) i el nucli, al centre, format per ferro i altres materials fosos.

Els continents formen part de l'escorça terrestre, que està dividida en plaques tectòniques que estan en continu moviment. La terra no sempre ha tingut aquest aspecte, sinó que en el passat estava formada per un gran continent que anomenem **Pangea**. A poc a poc les plaques s'han anat separant fins l'aspecte actual de la terra.

Les formes que fa l'escorça terrestre van canviant degut a diversos agents interns i externs:

- Els **agents interns** són els volcans i el terratrèmols. Tots dos provoquen moviment de les plaques i afegeixen material nou a l'escorça a través del magma que surt del mantell.
- Els **agents externs** són l'aigua (pluja, neu, calamarsa, rius i mars mouen terres i desgasten roques), el vent i la vegetació (que també desgasten i trenquen roques).

Activitats

- 1- *Fes un dibuix esquemàtic de les parts de la terra i posa-hi el nom.*
- 2- *Busca informació i dibuixa tres o quatre passos de la teoria de la deriva continental (des de Pangea fins l'actualitat).*

- 3- Fes un esquema sobre els agents interns i externs de la terra.
- 4- Amb el dibuix, completa amb el nom de les formes del relleu que pots veure (muntanya, serralada, delta, vall, depressió altiplà, illa, cap, arxipè·lag, golf):

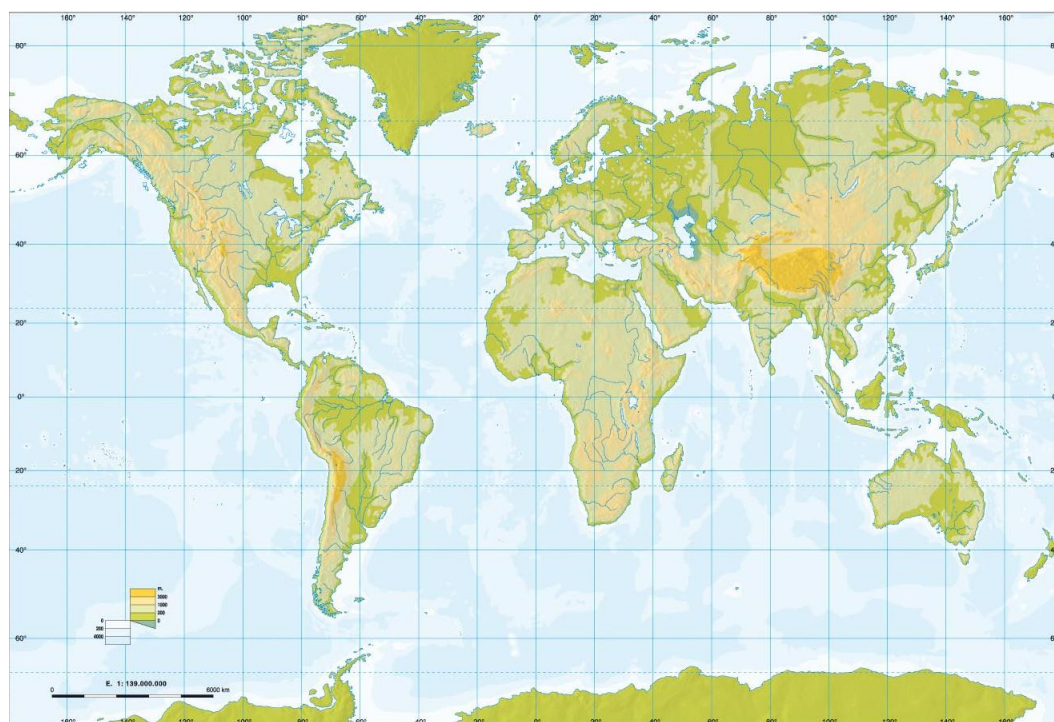

- 5- Completa amb el nom dels 6 continents i 5 oceans. Pinta cada continent d'un color:

- 6- Completa el mapa amb les següents unitats de relleu. Si vols pots numerar-les i posar el número al mapa o comprar un mapa gran a la llibreria:

Andes, Muntanyes rocalloses, Himalaia, Atlas, massís Etiòpic, Monts Apalatxes, , Altiplà de Sibèria Central, Caucas, Gran Serralada Divisòria, Serralades Escandinaves, Grans Planes Nord-americanes, Gran Plana Europea, Monts Urals, Pampa.

4. Unitat 4: Rius i mars

L'aigua del món és un 98% aigua i un 2% dolça. L'aigua salada es concentra en mars i oceans, mentre que l'aigua dolça es troba en estat gasós (núvols), sòlid (els gels dels pols) o en els rius, llacs i aigües subterrànies.

Els rius poden obtenir l'aigua de la neu o de la pluja. En el primer cas són de règim nival, mentre que en el segon són de règim pluvial. Al llarg del seu recorregut, els rius tenen diverses parts i fan diferents treballs:

- **Curs alt:** treball d'**erosió**, on arrenca i s'emporta sediments (roques, pedres, sorra...)
- **Curs mitjà:** treball de **transport**: transporta part dels sediments
- **Curs baix:** treball de **sedimentació**: deixa els sediments; en molts casos crea un delta.

Exercicis:

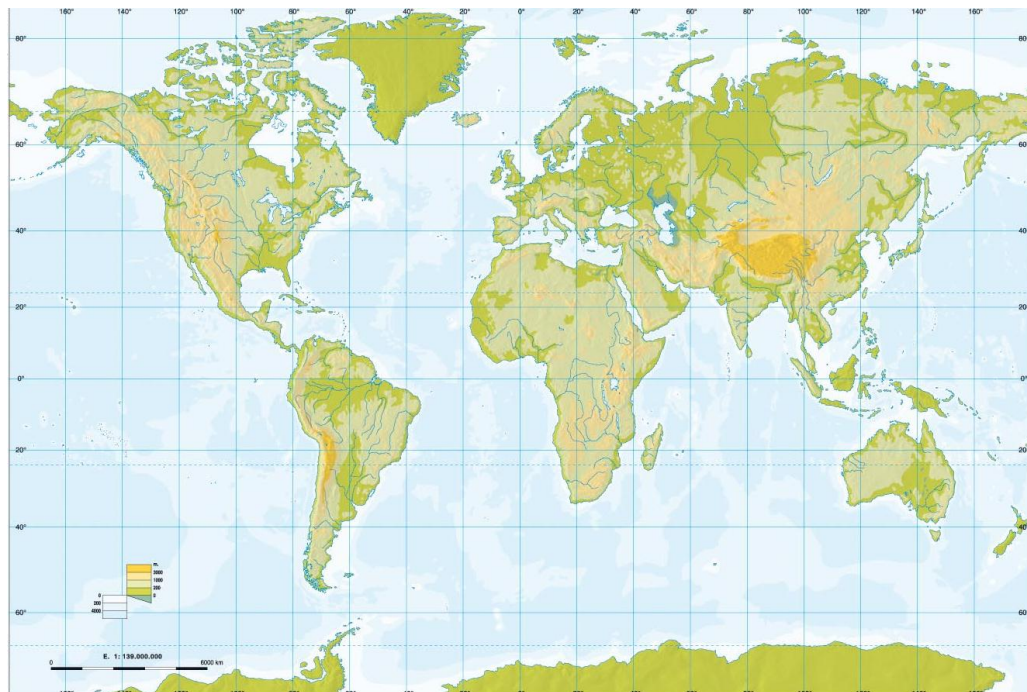
1- *Fes un esquema dels treballs del riu.*

2- *Sobre el mapa, posa el nom dels següents rius, llacs, mars i costes:*

Les costes (caps, illes, golfos...): Mar Roig, Mar de Xina, mar Negre, cap de Bona Esperança, Golf de Guinea, Estret de Gibraltar, Illes de Madagascar, Grenlàndia, Arxipèlag japonès, Austràlia, Nova Zelanda.

Rius i llacs: Rius: Congo, Lena, Ganges, Mississipi, Amur, Amazones, Rin, Nil, Huang Ho, Obi, Niger, Orinoco, Yang Tse, Indo, Volga, Danubi, Mekong, Paraná

Llacs: Grans Llacs nordamericans, Victoria, mar Caspi, mar d'Aral.

5. Unitat 5: Temps i clima

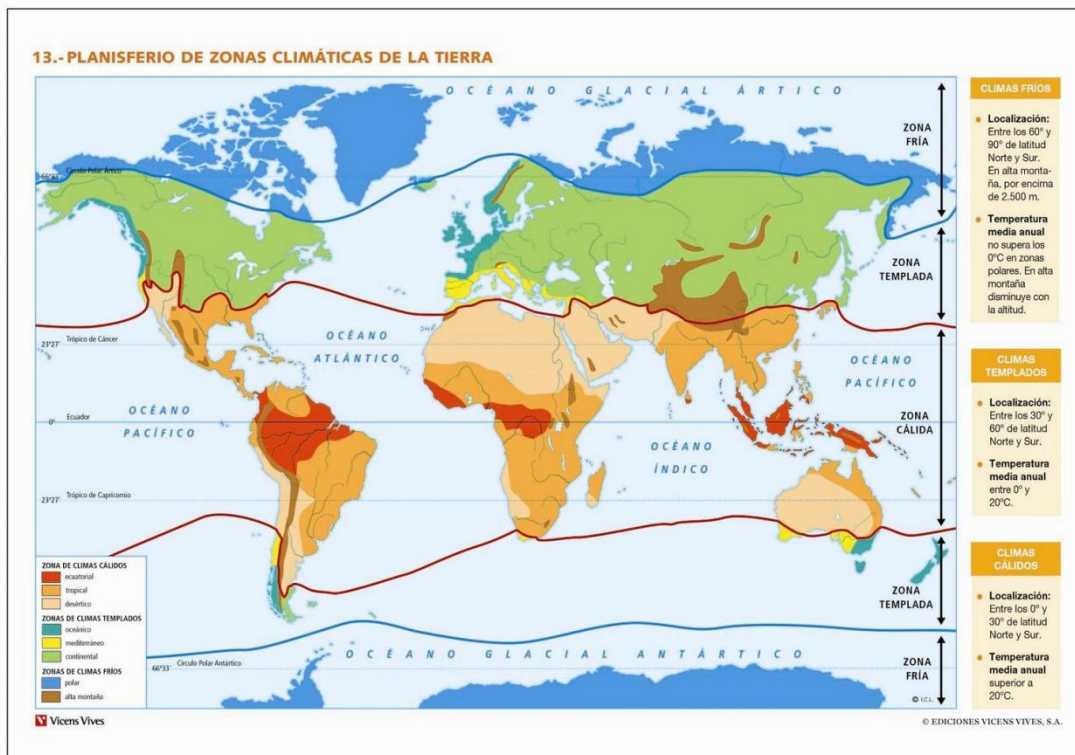
Els elements del clima són:

- La **temperatura**. És el grau d'escalfament de l'aire.
La temperatura depèn de diversos factors:
 - o La distància respecte el mar, ja que aquest suavitza les temperatures
 - o L'altitud, quant més amunt més fred fa
 - o La latitud: quant més lluny de l'equador més fred fa.
- La **humitat de l'aire i les precipitacions**. És la humitat que hi ha a l'ambient. Les precipitacions es poden donar en forma de pluja, neu o calamarsa.
- La **pressió atmosfèrica**. És el pes de l'aire.
- El **vent**. És aire en moviment. Hi ha vents constants (que sempre estan) com els alisis o vents estacionals (que bufen depenent de l'època de l'any).

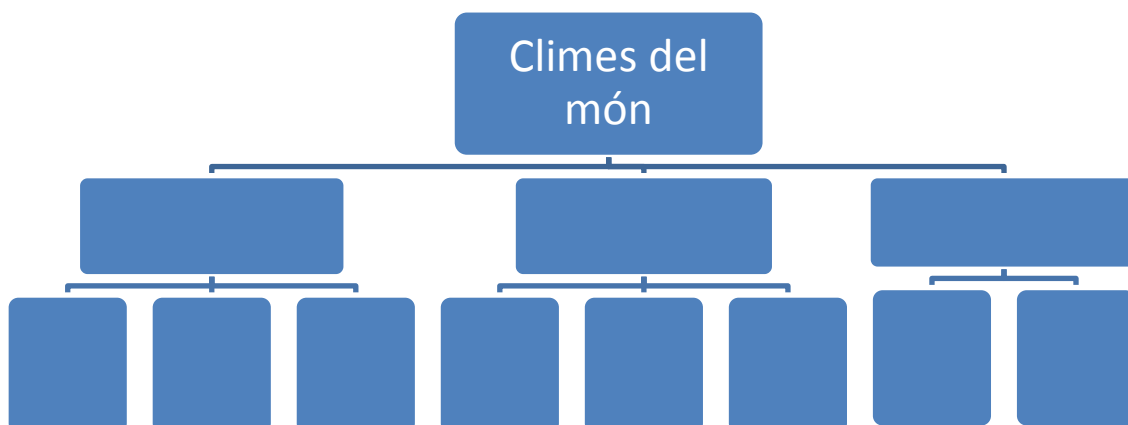
Activitats

- 1- *Fes un esquema dels elements del clima, posant el nom, què és i amb què es mesuren.*
- 2- *Busca un mapa del temps, enganxa'l i explica els símbols que apareixen.*
- 3- *Digues quin temps ha fet avui a la teva localitat. Digues la temperatura màxima i mínima i si s'han produït precipitacions. Recorda dir de quina data parlem.*

6. Unitat 6: Climes i paisatges

Activitats

1- Observa el mapa anterior i completa l'esquema:

- 2- Completa una fitxa com la següent per cadascun dels climes. Completa amb un climograma (pots buscar-ho al llibre digital o bé a internet) i una imatge del paisatge natural. Recorda que tota la informació la tens al llibre digital:

Tipus clima	Càlid	Nom clima	Equatorial
Situació	Al voltant de l'Equador	Insereix un climograma amb el nom del lloc que representa	
precipitacions	Abundants tot l'any		
Temperatures	Altes tot l'any		
Paisatge		Imatge	
Rius molt cabalosos Abundant vegetació (selva i jungla) Animals molt variats (insectes, mamífers...) en general de mida petita.		Insereix una imatge del paisatge natural	

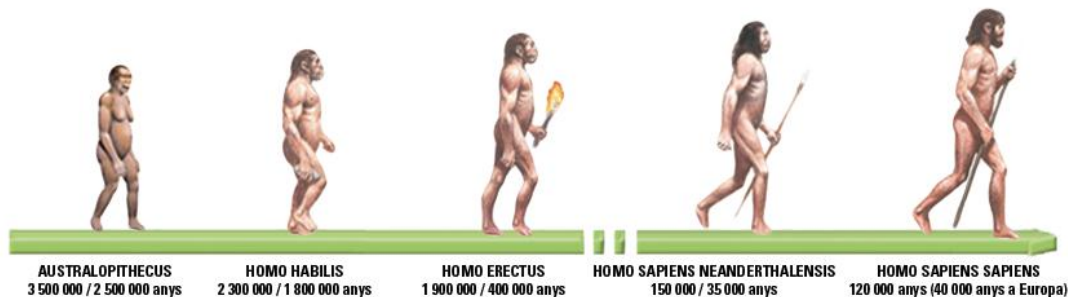
7. Unitat 10: la Prehistòria

a. L'evolució

Fa uns sis milions d'anys un canvi climàtic va fer que una sèrie de primats començaren a evolucionar per adaptar-se a un nou medi que va passar de ser serva a grans planes de sabana. Els canvis principals que va haver van ser:

- Marxa bípeda (començaren a caminar amb dues potes)
- Desenvolupament del cervell
- Mans lliures per poder manipular i fer eines
- Mandíbules més petites
- Desenvolupament del llenguatge

La teoria tradicional de l'evolució consta de les següents espècies:

b. El Paleolític

Al Paleolític es dedicaven a caçar i recol·lectar. En aquesta època van aprendre a controlar el foc, tallar la pedra, ossos i banyes i treballar les pells. Eren nòmades i vivien en coves o cabanes senzilles.

En aquest període l'homo Sapiens Sapiens va desenvolupar l'art. Feien pintures rupestres i estatuetes de la fertilitat (Venus). També gravaven figures sobre algunes eines.

c. El Neolític

Al Neolític van començar a produir aliments, ja que van desenvolupar l'agricultura i la ramaderia. Això va fer que es fessin sedentaris i construïssin cases d'adob, molt més sòlides que al paleolític. Es van desenvolupar els primers poblats, i van a aprendre a fer ceràmica, cistella, teixits, etc.

Van sorgir noves eines per treballar la terra, com ara la falç o per teixir, com el fus i el teler. A més van aprendre a polir les eines de forma que quedaven molt més llises i tallants.

d. L'Edat dels Metalls

Aquest període es caracteritza pel descobriment de la metal·lúrgia. Primer van aprendre a treballar el coure, després el bronze i finalment el ferro. A més es van desenvolupar noves tècniques, com la

navegació, el comerç i la roda. Els poblats es van fer més grans i emmurallats i va començar a haver divisió social (gent més rica i poderosa que els altres).

En aquesta etapa es van construir els megàlits (monuments megalítics), que a Europa occidental són principalment:

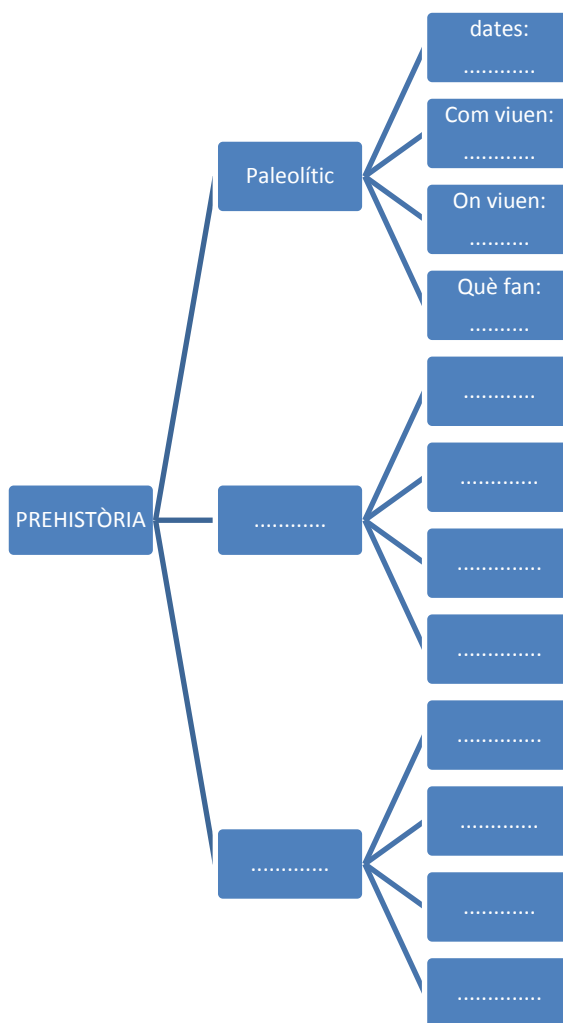
- **Dòlmens:** tombes de moltes persones
- **Menhirs:** una pedra vertical que separa territoris
- **Cromlech:** pedres verticals ordenades en cercle, probablement relacionats amb rituals del sol o calendaris

Activitats

1- *Defineix, busca una imatge i digues de quina època són:*

Bifaç:		Pedra polida neolítica:	
Propulsor:		Menhir:	
Agulla d'ós:		Dolmen:	
Venus paleolítica:		Cromlech:	
Fus neolític:			

2- *Completa l'esquema:*

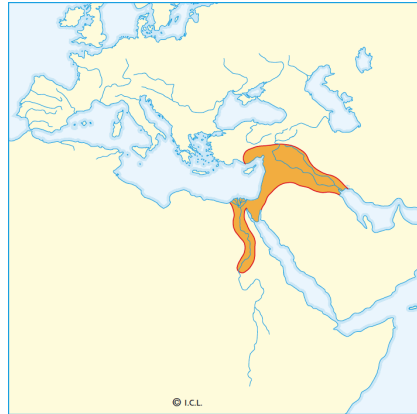
3- Sobre tres fulls BLANCS fes tres dibuixos que representin, en cadascun, les característiques de la vida quotidiana de cada període. Els dibuixos han d'estar acabats en puntafina negra i pintats amb llapis de color. En cada un has de representar:

- Paleolític: que viuen en coves, que cacen i recol·lecten, que treballen les pells, la pedra i l'ós, que saben fer manifestacions artístiques...
- Neolític: que viuen en poblats, que són agricultors i ramaders, que saben fer ceràmica, teixits i cistells...
- Edat dels metalls: que viuen en poblats o petites ciutats emmurallades, que també són agricultors i ramaders, saben el mateix que al neolític, però també controlen la metal·lúrgia. Que tenien monuments megalítics...

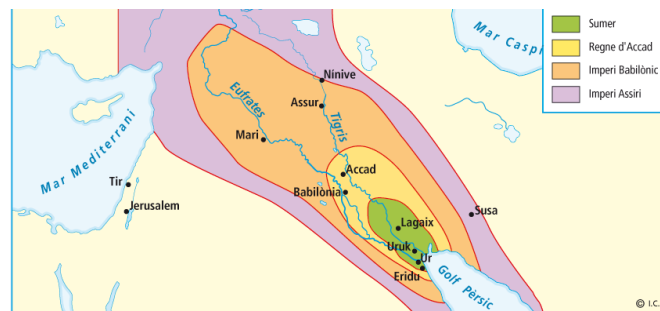
8. Unitat 11: Les primeres civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte

a. Mesopotàmia

Les primeres civilitzacions van sorgir a l'Orient Pròxim, entre els rius Tigris i Èufrates.

Al principi eren ciutats-estat emmurallades. Hi havia divisió social i del treball (la majoria eren pastors i agricultors, però també hi havia artesans, soldats sacerdots, funcionaris i monarca). Algunes d'aquestes ciutats es van anar fent més fortes i van anar conquerint nous territoris, de forma que es van crear grans imperis:

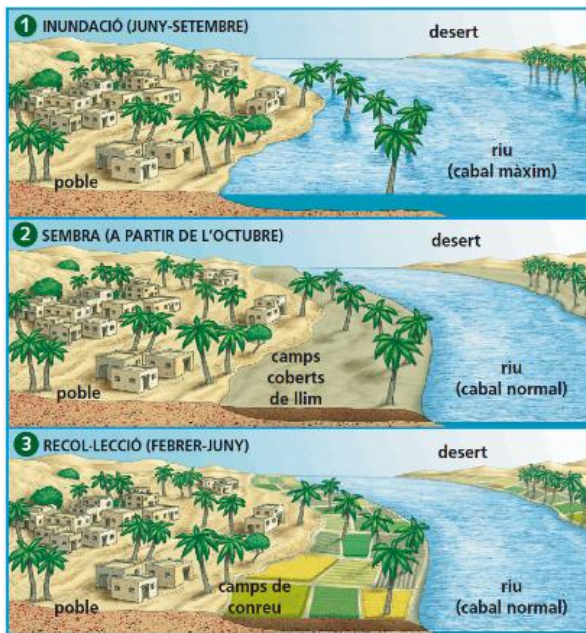

Els grups socials més poderosos eren la noblesa (monarca, la seva família i gent propera), sacerdots i alts funcionaris. La resta del poble (camperols, artesans, etc.) estaven sotmesos al monarca, que els controlava amb ajuda de l'exèrcit.

A Mesopotàmia es va desenvolupar l'escriptura cuneïforme, que s'escrivia amb palets sobre una tauleta de fang humit.

b. Egipte

El regne egipci estava situat al voltant del riu Nil, ja que era la única zona fèrtil. Al voltant del país hi havia desert. El riu Nil proporcionava terreny fèrtil per poder practicar l'agricultura.

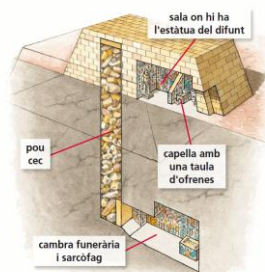
El Faraó era el monarca del país. Controlava els ciutadans amb l'ajuda de l'exèrcit i els sacerdots. A més, tenia funcionaris que cobraven els impostos i controlava els canals de reg que donaven aigua als camps agrícoles. La resta de població, no privilegiada, eren camperols, ramaders, petits artesans i comerciants...

En el món egipci la vida era tant important com la mort. Tenien molts deus i creien que si momificaven el mort aquest viuria una segona vida després de la mort. Per això la gent més rica es feia enterrar amb els seus objectes i les seves tombes estaven cobertes de pintures que representaven gent treballant al camp, ramaders, etc. Creien que aquestes es tornaven realitat a l'altra vida i treballarien per mantenir el difunt.

Alguns faraons es van fer enterrar en tombes molt grans. Primer van sorgir les mastabes; després es van fer les piràmides; com que aquestes eren saquejades per lladres, els darrers faraons van decidir crear hipogeus, que eren tombes excavades i amagades a la

roca.

Activitats

- 1- Sobre el primer mapa del tema, assenyalat els rius *Tigris*, *Èufrates* i *Nil*.
- 2- Sobre el primer mapa del tema, marca amb color verd la zona de *Mesopotàmia*.

- 3- *Mira el segon mapa i digues el nom dels diferents imperis que es van crear i quines ciutats comprenien.*
- 4- *Busca una imatge d'una tauleta d'escriptura cuneïforme i enganxa-la.*
- 5- *Mira la imatge del riu Nil i explica com funcionaven les crescudes i activitats agrícoles a Egipte.*
- 6- *Observa la segona imatge i digues quins eren els atributs del faraó i què significaven.*
- 7- *Observa la segona imatge i completa el quadre:*

Grups socials privilegiats	Grups socials no privilegiats

- 8- *Posa el nom a les imatges anteriors de les tombes egípcies.*
- 9- *Busca més informació sobre les creences religioses i la momificació entre els egipcis.*